

## ברכות ח:ט – פאה א:ג

### פרק ט: משנה ה

חַיֵּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה בְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) "וְאֶהְיֶה אִתְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ".

(1) "בְּכָל לְבָבְךָ" – בְּשְׁנֵי יִצְרֶיךָ, בִּיצֵר טוֹב וּבִיצֵר רָע.

(2) "וּבְכָל נַפְשְׁךָ" – אִפְלוּ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ.

(3) "וּבְכָל מְאֹדְךָ" – בְּכָל מְמוֹנְךָ. דָּבָר אַחֵר: "בְּכָל מְאֹדְךָ" – בְּכָל מַדָּה וּמַדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הוּי מוֹדֵה לוֹ בְּמֵאֵד מְאֹד.

לֹא יִקַּל אָדָם אֶת רֹאשׁוֹ כִּנְגֵד שַׁעַר הַמּוֹזָח, שֶׁהוּא מְכוּן כִּנְגֵד בֵּית קִדְשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים.

(1) לֹא יִכְנֹס לְהַר הַבַּיִת בְּמִקְלוֹ, (2) וּבְמִנְעָלוֹ, (3) וּבְפִנְדָּתוֹ, (4) וּבְאַבְקַּי שְׁעַל רִגְלָיו,

(5) וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ קִפְנִדְרִיא, (6) וְרִקִּיקָה מְקַל וְחִמּוֹר.

כָּל חוֹתְמֵי בְּרִכּוֹת שֶׁהָיוּ בְּמִקְדָּשׁ, הָיוּ אוֹמְרִים "מִן הָעוֹלָם".

מִשְׁקַלְקְלוּ הַמִּינִין וְאָמְרוּ אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד, הִתְקִינוּ שִׁיהוּ אוֹמְרִים "מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם".

וְהִתְקִינוּ שִׁיְהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בְּשֵׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (רות ב) "וְהִנֵּה בָּעֵז בָּא מִבֵּית לָחֶם, וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים יְיָ עִמָּכֶם, וַיֹּאמְרוּ לוֹ, יְבָרְכֶךָ יְיָ".

וְאָמַר (שופטים ו) "יְיָ עִמָּךְ גִּבּוֹר הַחַיִּל".

וְאָמַר (משלי כג) "אַל תִּבּוֹז כִּי זִקְנָה אָמְךָ".

וְאָמַר (תהלים קיט) "עַתָּה לַעֲשׂוֹת לִי, הִפְרוּ תוֹרֶתְךָ".

**רַבִּי נֶתָן** אוֹמַר: הִפְרוּ תוֹרֶתְךָ עַתָּה לַעֲשׂוֹת לִי.

**הדרן עלך מסכת ברכות!  
מזל טוב!**

## מסכת פאה

### פרק א: משנה א

אלו דברים שאין להם שיעור:  
(1) הפאה, (2) והבפורים, (3) והראיון, (4) וגמילות חסדים, (5) ותלמוד תורה.  
אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה והקרו קיימת לו לעולם הבא:  
(1) כבוד אב ואם, (2) וגמילות חסדים, (3) והבאת שלום בין אדם לחברו, (5) ותלמוד תורה כנגד כלם.

### פרק א: משנה ב

אין פוחתין לפאה מששים,  
ואף על פי שאמרו אין לפאה שיעור,  
הכל (1) לפי גדל השדה, (2) ולפי רב העניים, (3) ולפי רב הענוה.

### פרק א: משנה ג

נותנין פאה מתחלת השדה ומאמצעה.  
**רבי שמעון** אומר: ובלבד שיתן בסוף בשעור.  
**רבי יהודה** אומר: אם שיר קלח אחד, סומך לו משום פאה. ואם לאו,  
אינו נותן אלא משום הפקר.

## פאה א:ד – ב:א

### פרק א: משנה ד

כָּל אֲמָרוֹ בַּפֶּאֶה:  
כָּל שֶׁהוּא (1) אָכַל, (2) וְנִשְׁמָר, (3) וְגִדּוּלּוֹ מִן הָאָרֶץ, (4) וּלְקִיטָתוֹ כְּאֶחָת,  
(5) וּמִכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם, חֵיב בַּפֶּאֶה.  
וְהִתְבּוּאָה וְהַקְטָנוֹת בְּכָל הַזֶּה.

### פרק א: משנה ה

וּבְאֵילָן:  
הָאוֹג, וְהַחֲרוּבִין, וְהָאֶגְזִים, וְהַשְּׁקָדִים, וְהַגָּפְנִים, וְהַרְמוּנִים, וְהַזִּיתִים,  
וְהַתְּמָרִים, חֵיבִין בַּפֶּאֶה.

### פרק א: משנה ו

(1) לְעוֹלָם הוּא נוֹתֵן מְשׁוֹם פֶּאֶה וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת, עַד שְׁיִמְרָח.  
(2) וְנוֹתֵן מְשׁוֹם הַפֶּקֶר וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת, עַד שְׁיִמְרָח.  
(3) וּמֵאֲכִיל לַבְּהֵמָה וְלַחֲזִיה וְלַעוֹפּוֹת וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת, עַד שְׁיִמְרָח.  
(4) וְנוֹטֵל מִן הַגֶּרֶן וְזוֹרֵעַ וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת, עַד שְׁיִמְרָח. דְּבַרִי רַבִּי  
**עֲקִיבָא**.  
(5) כֹּהֵן וְלוֹי שֶׁלָּקְחוּ אֶת הַגֶּרֶן, הַמַּעֲשֵׂרוֹת שֶׁלָּהֶם, עַד שְׁיִמְרָח.  
(6) הַמִּקְדִּישׁ וּפּוֹדָה, חֵיב בַּמַּעֲשֵׂרוֹת, עַד שְׁיִמְרָח הַגִּזְבֹּר.

### פרק ב: משנה א

וְאֵלּוּ מִפְּסִיקִין לַפֶּאֶה:  
הַנֶּחֱל, וְהַשְּׁלוּלִית,  
וְדֶרֶךְ הַיְּחִיד, וְדֶרֶךְ הָרִבִּים,  
וְשִׁבִיל הָרִבִּים, וְשִׁבִיל הַיְּחִיד הַקָּבוֹעַ בִּימּוֹת הַחֲמָה וּבִימּוֹת הַגִּשְׁמִים,  
וְהַבּוֹר, וְהַנֵּיר, וְזֶרַע אֲחֵר.  
וְהַקּוֹצֵר לְשַׁחַת מִפְּסִיק. דְּבַרִי רַבִּי מֵאִיר.  
**וְחֻכָּמִים** אוֹמְרִים: אֵינוֹ מִפְּסִיק, אֶלָּא אִם כֵּן חָרַשׁ.

## פאה ב:ב – ב:ה

### פרק ב: משנה ב

אִמַּת הַמֵּיִם שְׂאִינָה יְכוּלָה לְהַקְצֵר כְּאַחַת, **רַבִּי יְהוּדָה** אוֹמֵר: מִפְּסָקָת.  
"וְכָל הַהָרִים אֲשֶׁר בַּמַּעֲדָר יַעֲדִרוּ",  
אֲף עַל פִּי שְׂאִין הַבָּקָר יָכוֹל לַעֲבֹר בְּכֻלּוֹ, הוּא נוֹתֵן פָּאָה לְכָל.

### פרק ב: משנה ג

הַכֹּל מִפְּסִיק לְזִרְעִים,  
וְאִינוּ מִפְּסִיק לְאֵילָן אֶלָּא גֵּדֵר.  
וְאִם הָיָה שְׁעָר כּוֹתֵשׁ: אִינוּ מִפְּסִיק, אֶלָּא נוֹתֵן פָּאָה לְכָל.

### פרק ב: משנה ד

וְלַחֲרוּבִין: כָּל הָרוּאִין זֶה אֶת זֶה.  
אָמַר **רַבִּי גַמְלִיאֵל**: נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אַבָּא, נוֹתְנִין פָּאָה אַחַת לְזִיתִים שֶׁהָיוּ  
לָהֶם בְּכָל רוּחַ,  
וְלַחֲרוּבִין, כָּל הָרוּאִין זֶה אֶת זֶה.  
**רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק** אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: אֲף לַחֲרוּבִין: שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּכָל הָעִיר.

### פרק ב: משנה ה

- (1) הַזֹּרֵעַ אֶת שְׂדֵהוּ מִין אֶחָד:  
אֲף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂהוּ שְׁתֵּי גֵרְנוֹת, נוֹתֵן פָּאָה אַחַת.
- (2) זֶרְעָה שְׁנֵי מִיָּנִין:  
אֲף עַל פִּי שֶׁעֲשָׂאן גֵּרֶן אַחַת, נוֹתֵן שְׁתֵּי פָאוֹת.
- (3) הַזֹּרֵעַ אֶת שְׂדֵהוּ שְׁנֵי מִיָּנִי חֲטִין:  
עֲשָׂאן גֵּרֶן אַחַת, נוֹתֵן פָּאָה אַחַת.  
שְׁתֵּי גֵרְנוֹת, נוֹתֵן שְׁתֵּי פָאוֹת.

## פאה ב:ו – ג:א

### פרק ב: משנה ו

מעשה שזרע רבי שמעון איש המצפה לפני רבן גמליאל,  
ועלו ללשכת הגזית ושאלו.  
אמר נחום הלבלר: מקבל אני מרבי מיאשא, שקבל מאבא, שקבל מן  
הזוגות, שקבלו מן הנביאים, הלכה למשה מסיני;  
בזורע את שדהו שני מיני חטין:  
אם עשאן גרן אחת, נותן פאה אחת.  
שתי גרנות, נותן שתי פאות.

### פרק ב: משנה ז

שדה (1) שקצרוה כותים, (2) קצרוה לסטים,  
(3) קרסמוה נמלים, שברתה הרוח או בהמה: פטורה.  
קצר חציה וקצרו לסטים חציה: פטורה, שחובת הפאה בקמה.

### פרק ב: משנה ח

(1) קצרוה לסטים חציה וקצר הוא חציה: נותן פאה ממה שקצר.  
(2) קצר חציה ומכר חציה: הלוקח נותן פאה לכל.  
(3) קצר חציה והקדיש חציה: הפודה מיד הגזבר, הוא נותן פאה לכל.

### פרק ג: משנה א

מלבנות התבואה שבין הזיתים:  
בית שמאי אומרים: פאה מכל אחת ואחת.  
בית הלל אומרים: מאחד על הכל.  
ומודים שאם היו ראשי שורות מערבין, שהוא נותן פאה מאחד על הכל.

## פאה ג:ב – ג:ה

### פרק ג: משנה ב

המנמר את שדהו ושיר קלחים לחים:  
**רבי עקיבא** אומר: נותן פאה מכל אחד ואחד.  
**וחכמים** אומרים, מאחד על הכל.  
ומוזים חכמים לרבי עקיבא בזרע שבת או חרדל בשלשה מקומות,  
שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד.

### פרק ג: משנה ג

- (1) המחליק בצלים לחים לשוק ומקים יבשים לגרו:  
נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן.  
וכן באפוניו, וכן בכרם.
- (2) המדל: נותן מן המשאר על מה ששיר.
- (3) והמחליק מאחת יד: נותן מן המשאר על הכל.

### פרק ג: משנה ד

האמהות של בצלים חייבות בפאה.  
**ורבי יוסי** פוטר.  
מלבנות הבצלים שבין הירק:  
**רבי יוסי** אומר: פאה מכל אחת ואחת.  
**וחכמים** אומרים: מאחת על הכל.

### פרק ג: משנה ה

- (1) האחין שחלקו: נותנין שתי פאות.  
חזרו ונשתתפו: נותנין פאה אחת.
- (2) שנים שלקחו את האילן: נותנין פאה אחת.  
לקח זה צפון וזה דרומן: זה נותן פאה לעצמו, וזה נותן פאה לעצמו.
- (3) המוכר קלחי אילן בתוך שדהו: נותן פאה מכל אחד ואחד.  
אמר **רבי יהודה**: אימתי? בזמן שלא שיר בעל השדה.  
אבל אם שיר בעל השדה, הוא נותן פאה לכל.

## פאה ג:ו – ד:א

### פרק ג: משנה ו

- (1) **רבי אליעזר** אומר: קרקע בית רבע חיבת בפאה.
- (2) **רבי יהושע** אומר: העושה סאתים.
- (3) **רבי טרפון** אומר: ששה על ששה טפחים.
- (4) **רבי יהודה בן בתירה** אומר: כדי לקצר ולשנות; והלכה כדבריו.
- (5) **רבי עקיבא** אומר: קרקע כל שהוא חיבת (1) בפאה, (2) ובבכורים, (3) ולכתב עליו פרזבול, (4) ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות בכסף, ובשטר, ובחזקה.

### פרק ג: משנה ז

הכותב נכסיו שכב מרע:  
שיר קרקע כל שהוא, מתנתו מתנה.  
לא שיר קרקע כל שהוא, אין מתנתו מתנה.  
הכותב נכסיו לבניו, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא, אבדה כתבתה.  
**רבי יוסי** אומר: אם קבלה עליה, אף על פי שלא כתב לה, אבדה כתבתה.

### פרק ג: משנה ח

הכותב נכסיו לעבדו: יצא בן חורין.  
שיר קרקע כל שהוא: לא יצא בן חורין.  
**רבי שמעון** אומר: לעולם הוא בן חורין,  
עד שיאמר הרי כל נכסי נתונין לאיש פלוני עבדי, חוץ מאחד מרבוא שבהן.

### פרק ד: משנה א

הפאה נתנת במחבר לקרקע.  
בדלית ובדקל: בעל הבית מוריד ומחלק לעניים.  
**רבי שמעון** אומר: אף בחליקי אגוזים.  
אפלו תשעים ותשעה אומרים לחלק ואחד אומר לבו:  
לזה שומעין, שאמר כהלכה.

## פאה ד:ב – ד:ה

### פרק ד: משנה ב

בְּדִלִית וּבִדְקָל אֵינוֹ כֵּן;  
אֶפְלוּ תִשְׁעִים וְתִשְׁעָה אוֹמְרִים לְבוֹז וְאַחַד אוֹמֵר לְחֵלֶק:  
לְזֶה שׁוֹמְעִין, שְׁאֹמֵר כְּהִלְכָּה.

### פרק ד: משנה ג

(1) נָטַל מִקְצֵת פֶּאֶה וְזָרְקָה עַל הַשָּׂאָר: אֵין לוֹ בָּהּ כָּלוּם.  
(2) נָפַל לוֹ עָלֶיהָ, וּפָרַשׁ טְלִיתוֹ עָלֶיהָ: מַעֲבִירִין אוֹתָהּ הַיָּמָנוּ.  
וְכֵן בְּלִקְטָהּ, וְכֵן בְּעֹמֵר הַשִּׁכְחָה.

### פרק ד: משנה ד

פֶּאֶה – אֵין קוֹצְרִין אוֹתָהּ בְּמַגָּלוֹת, וְאֵין עוֹקְרִין אוֹתָהּ בְּקַרְדָּמוֹת,  
כְּדִי שֶׁלֹּא יִכּוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ.

### פרק ד: משנה ה

שֶׁלֶשׁ אַבְעֵיּוֹת בַּיּוֹם: בַּשָּׁחֵר, וּבַחֲצוֹת, וּבַמִּנְחָה.  
**רַבֵּן גַּמְלִיאֵל** אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּדִי שֶׁלֹּא יִפְחָתוּ.  
**רַבִּי עֲקִיבָא** אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹסִיפוּ.  
שֶׁל בֵּית נֶמֶר הָיוּ מְלַקְטִין עַל הַחֶבֶל, וְנוֹתְנִים פֶּאֶה מִכָּל אֶמּוֹן וְאֶמּוֹן.

## פאה ד:ו – ד:ט

### פרק ד: משנה ו

עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁקָּצַר אֶת שְׂדֵהוּ וְאַחַר כֵּךְ נִתְגַּיֵּר:  
פְּטוּר (1) מִן הַלֵּקֶט, (2) וּמִן הַשִּׁכְחָה, (3) וּמִן הַפֶּאֶה.  
**רַבִּי יְהוּדָה** מְחַיֵּב בַּשִּׁכְחָה, שְׁאִין הַשִּׁכְחָה אֶלָּא בְּשַׁעַת הָעֵמּוּר.

### פרק ד: משנה ז

(1) הַקֵּדִישׁ קָמָה וּפָדָה קָמָה: חֵיב.  
(2) עֶמְרִין וּפָדָה עֶמְרִין: חֵיב.  
(3) קָמָה וּפָדָה עֶמְרִין: פְּטוּרָה, שֶׁבְּשַׁעַת חֻבְתָּהּ הִיְתָה פְּטוּרָה.

### פרק ד: משנה ח

כִּיּוֹצֵא בּוֹ:  
הַמִּקְדִּישׁ פְּרוּתוֹ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעֹנֶת הַמַּעֲשָׂרוֹת, וּפָדָן: חֵיבִין.  
מִשְׁבָּאוֹ לְעֹנֶת הַמַּעֲשָׂרוֹת, וּפָדָן: חֵיבִין.  
הַקֵּדִישׁ עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ וּגְמָרוּ הַגִּזְבֵּר, וְאַחַר כֵּךְ פָּדָן:  
פְּטוּרִים, שֶׁבְּשַׁעַת חֻבְתָּן הָיוּ פְּטוּרִים.

### פרק ד: משנה ט

מִי שֶׁלֶקֶט אֶת הַפֶּאֶה וְאָמַר "הֵרִי זֶה לְאִישׁ פְּלוֹנִי עֲנִי":  
**רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** אֹמֵר: זָכָה לוֹ.  
**וְחֲכָמִים** אֹמְרִים: יִתְּנָה לְעֲנִי שֶׁנִּמְצָא רִאשׁוֹן.  
הַלֵּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֶּאֶה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים חֵיב בַּמַּעֲשָׂרוֹת,  
אֶלָּא אִם כֵּן הִפְקִיר.

## פאה ד'י – ה'ב

### פרק ד: משנה י

איזהו לקט? הנושר בשעת הקצירה.  
(1) ה'יה קוצר, קצר מלא ידו, תלש מלא קמצו,  
הכהו קוש ונפל מידו לארץ: הרי הוא של בעל הבית.  
(2) תוך היד ותוך המגל: לעניים.  
(3) אחר היד ואחר המגל: לבעל הבית.  
(4) ראש היד וראש המגל:  
**רבי ישמעאל** אומר: לעניים.  
**רבי עקיבא** אומר: לבעל הבית.

### פרק ד: משנה יא

חורי הנמלים שבתוך הקמה: הרי הן של בעל הבית.  
שלאחר הקוצרים: העליונים לעניים, והתחתונים של בעל הבית.  
**רבי מאיר** אומר: הכל לעניים, שספק לקט – לקט.

### פרק ה: משנה א

גדיש שלא לקט תחתיו:  
כל הנוגע בארץ, הרי הוא של עניים.  
הרוח שפזרה את העמרים:  
אומדים אותה כמה לקט היא ראויה לעשות, ונותן לעניים.  
**רבן שמעון בן גמליאל** אומר: נותן לעניים בכדי נפילה.

### פרק ה: משנה ב

שבילת שבקציר וראשה מגיע לקמה:  
אם נקצרה עם הקמה, הרי היא של בעל הבית.  
ואם לאו, הרי היא של עניים.  
שבילת של לקט שנתערבה בגדיש: מעשר שבילת אחת ונותן לו.  
אמר **רבי אליעזר**: וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו?  
אלא מזכה את העני בכל הגדיש, ומעשר שבילת אחת ונותן לו.

## פאה היג – ה:ו

### פרק ה: משנה ג

אין מגלגלין בטופח. דברי רבי מאיר.  
וחכמים מתירין, מפני שאפשר.

### פרק ה: משנה ד

בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום,  
וצריך לטל לקט שכחה ופאה ומעשר עני:  
טל, וכשיחזור לביתו ישלם. דברי רבי אליעזר.  
וחכמים אומרים: עני היה באותה שעה.

### פרק ה: משנה ה

המחליף עם העניים: בשלו פטור, ובשל עניים חייב.  
שנים שקבלו את השדה באריסות:  
זה נותן לזה חלקו מעשר עני, וזה נותן לזה חלקו מעשר עני.  
המקבל שדה לקצור:  
אסור (1) בלקט, (2) שכחה, (3) ופאה, (4) ומעשר עני.  
אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שקבל ממנו למחצה, לשליש ולרביע.  
אבל אם אמר לו "שליש מה שאתה קוצר שלך",  
מתר בלקט ובשכחה ובפאה, ואסור במעשר עני.

### פרק ה: משנה ו

המוכר את שדהו: המוכר מתר והלוקח אסור.  
לא ישכר אדם את הפועלים על מנת שילקט בנו אחריו.  
(1) מי שאינו מניח את העניים ללקט,  
(2) או שהוא מניח את אחד ואחד לא,  
(3) או שהוא מסייע את אחד מהם,  
הרי זה גוזל את העניים.  
על זה נאמר (משלי כב) "אל תסג גבול עולים".

## פאה ה:ז – ו:ב

### פרק ה: משנה ז

- (1) הָעֶמֶר שֶׁשָּׁכְחוּהוּ פּוֹעֲלִים וְלֹא שָׁכְחוּ בְעַל הַבֵּית,
  - (2) שָׁכְחוּ בְעַל הַבֵּית וְלֹא שָׁכְחוּהוּ פּוֹעֲלִים,
  - (3) עֶמֶדוֹ עֲנִיִּים בִּפְנֵיו אוֹ שִׁחְפוּהוּ בְקֶשׁ,
- הָרִי זֶה אֵינוֹ שָׁכְחָה.

### פרק ה: משנה ח

- (1) הַמַּעֲמָר לְכַבְעוֹת וּלְכַמֶּסְאוֹת, לְחִרְרָה וּלְעִמְרִים, אֵין לוֹ שָׁכְחָה.  
מִמֶּנּוּ וּלְגֵרוֹ, יֵשׁ לוֹ שָׁכְחָה.
  - (2) הַמַּעֲמָר לְגִדִּישׁ, יֵשׁ לוֹ שָׁכְחָה.  
מִמֶּנּוּ וּלְגֵרוֹ, אֵין לוֹ שָׁכְחָה.
- זֶה הַכֹּל: (1) כָּל הַמַּעֲמָר לְמָקוֹם שֶׁהוּא גִמֵּר מְלָאכָה, יֵשׁ לוֹ שָׁכְחָה.  
מִמֶּנּוּ וּלְגֵרוֹ, אֵין לוֹ שָׁכְחָה.
- (2) לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ גִמֵּר מְלָאכָה, אֵין לוֹ שָׁכְחָה.  
מִמֶּנּוּ וּלְגֵרוֹ, יֵשׁ לוֹ שָׁכְחָה.

### פרק ו: משנה א

- בֵּית שְׁמַאי** אוֹמְרִים: הַבֶּקֶר לְעֲנִיִּים: הַבֶּקֶר.  
**וּבֵית הֵלֵל** אוֹמְרִים: אֵינוֹ הַפֶּקֶר, עַד שִׁיִּפְקֹר אֶף לְעֹשִׁירִים, כְּשִׁמְטָה.  
כָּל עֲמֹרֵי הַשָּׂדֶה שֶׁל קָב וְאֶחָד שֶׁל אַרְבַּעַת קָבִין וּשְׁכָחוּ:  
**בֵּית שְׁמַאי** אוֹמְרִים: אֵינוֹ שָׁכְחָה.  
**וּבֵית הֵלֵל** אוֹמְרִים: שָׁכְחָה.

### פרק ו: משנה ב

- הָעֶמֶר שֶׁהוּא סָמוּךְ לַגֶּפֶה, וּלְגִדִּישׁ, לְבֶקֶר וּלְכֹלִים, וּשְׁכָחוּ:  
**בֵּית שְׁמַאי** אוֹמְרִים: אֵינוֹ שָׁכְחָה.  
**וּבֵית הֵלֵל** אוֹמְרִים: שָׁכְחָה.

## פאה ו:ג – ו:ו

### פרק ו: משנה ג

(1) ראשי שורות, (2) העמר שפנגדו מוכיח, (3) העמר שהחזיק בו להוליכו אל העיר, ושכחו, מודים שאינו שכחה.

### פרק ו: משנה ד

ואלו הן ראשי שורות:  
שנים שהתחילו מאמצע השורה, זה פניו לצפון וזה פניו לדרום,  
ושכחו לפנייהם ולאחריהם:  
את שלפניהם שכחה, ואת שלאחריהם אינו שכחה.  
יחיד שהתחיל מראש השורה, ושכח לפניו ולאחריו:  
שלפניו אינו שכחה,  
ושלאחריו שכחה, מפני שהוא ב"בל תשוב" (דברים כד).  
זה הכלל: כל שהוא בבל תשוב, שכחה. ושאינו בבל תשוב, אינו שכחה.

### פרק ו: משנה ה

(1) שני עמרים שכחה, ושלשה אינן שכחה.  
שני צבורי זיתים וחרובין שכחה, ושלשה אינן שכחה.  
שני הוצני פשתן שכחה, ושלשה אינן שכחה.  
(2) שני גרגרים פרט, ושלשה אינן פרט.  
(3) שני שבליים לקט, ושלשה אינן לקט. אלו כדברי **בית הלל**.  
ועל כלן **בית שמאי** אומרים: שלשה לעניים, וארבעה לבעל הבית.

### פרק ו: משנה ו

העמר שיש בו סאתים, ושכחו: אינו שכחה.  
שני עמרים ובהם סאתים: **רבן גמליאל** אומר: לבעל הבית.  
**וחכמים** אומרים: לעניים.  
אמר **רבן גמליאל**: וכי מרב העמרים יפי כח של בעל הבית או הורע כחו?  
אמרו לו: יפי כחו.  
אמר להם: ומה אם בזמן שהוא עמר אחד ובו סאתים ושכחו, אינו שכחה; שני עמרים ובהם סאתים, אינו דין שלא יהא שכחה?  
אמרו לו: לא. אם אמרת בעמר אחד שהוא כגדיש, תאמר בשני עמרים שהן בכריכות?

## פאה ו:ז – ו:י

### פרק ו: משנה ז

קָמָה שֵׁישׁ בֵּה סָאֲתִים, וְשִׁכְחָה: אֵינָה שִׁכְחָה.  
אֵין בֵּה סָאֲתִים, אֲבָל הִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת סָאֲתִים:  
אֶפְלוּ הִיא שֶׁל טוֹפֵחַ, רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלוּ הִיא עֲנוּה שֶׁל שְׁעוּרִים.

### פרק ו: משנה ח

הַקָּמָה מַצֵּלֶת אֶת הָעֶמֶר וְאֶת הַקָּמָה.  
הָעֶמֶר אֵינוֹ מַצִּיל לֹא אֶת הָעֶמֶר וְלֹא אֶת הַקָּמָה.  
אִיזוֹ הִיא קָמָה שֶׁהִיא מַצֵּלֶת אֶת הָעֶמֶר?  
כָּל שְׂאִינָה שִׁכְחָה, אֶפְלוּ קִלַּח אֶחָד.

### פרק ו: משנה ט

סָאָה תְּבוּאָה עֶקוּרָה וְסָאָה שְׂאִינָה עֶקוּרָה,  
וְכֵן בְּאִילוֹ, וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים:  
אֵינֶן מַצְטַרְפִּין לְסָאֲתִים, אֶלָּא שֶׁל עֲנִיִּים הֵם.  
**רַבִּי יוֹסִי** אוֹמֵר: אִם בָּאת רְשׁוֹת הָעֲנִי בְּאַמְצֵעַ, אֵינֶן מַצְטַרְפִּין,  
וְאִם לֹאוּ, הֵרִי אֵלוּ מַצְטַרְפִּין.

### פרק ו: משנה י

תְּבוּאָה שֶׁנִּתְּנָה לְשִׁחַת אוֹ לְאֶלְמָה,  
וְכֵן בְּאֶגְדֵי הַשּׁוּם, וּבְאֶגְדוֹת הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים:  
אֵין לָהֶן שִׁכְחָה.  
וְכָל הַטְּמוּנִים בְּאֶרֶץ, כְּגוֹן הַלּוּף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים:  
**רַבִּי יְהוּדָה** אוֹמֵר: אֵין לָהֶם שִׁכְחָה.  
**וְחֻכְמִים** אוֹמְרִים: יֵשׁ לָהֶם שִׁכְחָה.

## פאה ויא – ז:ג

### פרק ו: משנה יא

- (1) הקוצר בלילה, (2) והמעמר, (3) והסומא: יש להם שכחה.  
(4) ואם היה מתכוון לטל את הגס הגס: אין לו שכחה.  
(5) אם אמר "הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטל":  
יש לו שכחה.

### פרק ז: משנה א

- כל זית שיש לו שם בשדה, אפלו כזית הנטופה בשעתו, ושכחו: אינו שכחה.  
במה דברים אמורים? (1) בשמו, (2) ובמעשיו, (3) ובמקומו.  
(1) בשמו – שהיה שפכוני או בישני.  
(2) במעשיו – שהוא עושה הרבה.  
(3) במקומו – שהוא עומד בצד הגת או בצד הפרצה.  
ושאר כל הזיתים: שנים שכחה, ושלשה אינן שכחה.  
**רבי יוסי** אומר: אין שכחה לזיתים.

### פרק ז: משנה ב

- זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים, ושכחו: אינו שכחה.  
זית שיש בו סאתים, ושכחו: אינו שכחה.  
במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו.  
אבל אם התחיל בו, אפלו כזית הנטופה בשעתו, ושכחו: יש לו שכחה.  
כל זמן שיש לו תחתיו, יש לו בראשו.  
**רבי מאיר** אומר: משתלד המחבא.

### פרק ז: משנה ג

- איזהו פרט? הנושר בשעת הבצירה.  
היה בוצר, עקץ את האשכול, הסבד בעלים, נפל מידו לארץ ונפרט:  
הרי הוא של בעל הבית.  
המניח את הכלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר, הרי זה גוזל את העננים.  
על זה נאמר (משלי כב): "אל תסג גבול עולים".

## פאה ז:ד – ז:ז

### פרק ז: משנה ד

איזוהי עוללת? כל שאין לה לא כתף ולא נטף.  
אם יש לה כתף או נטף: של בעל הבית,  
אם ספק: לעניים.  
עוללת שבארובה: אם נקרצת עם האשכול, הרי היא של בעל הבית;  
ואם לאו, הרי היא של עניים.  
גרגר יחיד:  
רבי יהודה אומר: אשכול.  
וחכמים אומרים: עוללת.

### פרק ז: משנה ה

המדל בגפנים:  
כשם שהוא מדל בתוך שלו, כן הוא מדל בשל עניים. דברי רבי יהודה.  
רבי מאיר אומר: בשלו הוא רשאי, ואינו רשאי בשל עניים.

### פרק ז: משנה ו

כרם רבעי:  
(1) בית שמאי אומרים: אין לו חמש, ואין לו בעור.  
ובית הלל אומרים: יש לו.  
(2) בית שמאי אומרים: יש לו פרט, ויש לו עוללות, והעניים פודין  
לעצמן.  
ובית הלל אומרים: כלו לגת.

### פרק ז: משנה ז

כרם שכלו עוללות:  
רבי אליעזר אומר: לבעל הבית.  
רבי עקיבא אומר: לעניים.  
אמר רבי אליעזר: "כי תבצר לא תעולל" (דברים כד) –  
אם אין בציר, מנין עוללות?  
אמר לו רבי עקיבא: "וכרמך לא תעולל" (ויקרא יט) – אפלו כלו עוללות.  
אם כן, למה נאמר "כי תבצר לא תעולל"? אין לעניים בעוללות קדם  
הבציר.

## פאה ז:ח – ח:ג

### פרק ז: משנה ח

הַמִּקְדִּישׁ כִּרְמוֹ עַד שֶׁלֹּא נִדְּעוּ בּוֹ הָעוֹלָלוֹת: אֵין הָעוֹלָלוֹת לְעֲנִיִּים.  
מִשְׁנֻדְּעוּ בּוֹ הָעוֹלָלוֹת: הָעוֹלָלוֹת לְעֲנִיִּים.  
**רַבִּי יוֹסִי** אָמַר: יִתְּנוּ שְׂכָר גְּדוּלּוֹ לְהַקְדִּישׁ.  
אִיזָה הִיא שְׂכָחָה בְּעָרִיסָה? כָּל שְׂאִינֹ יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ וּלְטַלָּה.  
וּבְרַגְלֵיּוֹת: מִשְׁיַעֲבֵר הַיִּמָּנָה.

### פרק ח: משנה א

מֵאִימָתִי כָּל אָדָם מִתְּרִין (1) בְּלֶקֶט? מִשְׁיַלְכוּ הַנְּמוּשׁוֹת.  
(2) בְּפֶרֶט וְעוֹלָלוֹת: מִשְׁיַלְכוּ הָעֲנִיִּים בְּכֶרֶם וַיִּבְאוּ.  
(3) וּבִזְיָתִים: מִשְׁתַּרְדֵּד רַבִּיעָה שְׁנִיָּה.  
אָמַר **רַבִּי יְהוּדָה**: וְהֵלֵא יֵשׁ שְׂאִינָם מוֹסְקִין אֶת זִיתֵיהֶם אֲלֵא לְאַחַר רַבִּיעָה  
שְׁנִיָּה?  
אֲלֵא כִּדִּי שִׁיּהָא הָעֲנִי יוֹצֵא וְלֹא יֵהָא מִבֵּיא בְּאַרְבַּעָה אֶסְרוֹת.

### פרק ח: משנה ב

נֶאֱמָנִים עַל הַלֶּקֶט וְעַל הַשְׂכָּחָה וְעַל הַפֶּאֶה בְּשַׁעֲתוֹ,  
וְעַל מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּכָל שְׁנָתוֹ.  
וְבִן לֹוי נֶאֱמָן לְעוֹלָם.  
וְאִינוּ נֶאֱמָנִין אֲלֵא עַל דְּבַר שְׁבַנִי אָדָם נוֹהֲגִין כֵּן.

### פרק ח: משנה ג

(1) נֶאֱמָנִין עַל הַחֲטִים, וְאֵין נֶאֱמָנִין עַל הַקֶּמַח וְלֹא עַל הַפֶּת.  
(2) נֶאֱמָנִין עַל הַשְּׁעוּרָה שֶׁל אֲרֹז, וְאֵין נֶאֱמָנִין עָלָיו בֵּין חֵי בֵּין מִבְּשָׁל.  
(3) נֶאֱמָנִין עַל הַפּוֹל, וְאֵין נֶאֱמָנִין עַל הַגְּרִיסִין, לֹא חֲיִים וְלֹא מִבְּשָׁלִין.  
(3) נֶאֱמָנִין עַל הַשָּׁמֶן לִוְמֵר שֶׁל מַעֲשֵׂר עֲנִי הוּא,  
וְאֵין נֶאֱמָנִין עָלָיו לִוְמֵר שֶׁל זִיתֵי נֶקוּף הוּא.

## פאה ח:ד – ח:ז

### פרק ח: משנה ד

נאמנים על הירק חי,  
ואין נאמנים על המבשל, אלא אם כן היה לו דבר מעט,  
שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו.

### פרק ח: משנה ה

אין פוחתין לעניים בגרן מחצי קב חטים וקב שעורים.  
**רבי מאיר** אומר: חצי קב.  
קב וחצי כסמין, וקב גרוגרות, או מנה דבילה. **רבי עקיבא** אומר: פרס.  
חצי לג יין. **רבי עקיבא** אומר: רביעית.  
רביעית שמן. **רבי עקיבא** אומר: שמינית.  
ושאר כל הפרות, אמר **אבא שאול**:  
כדי שימכרם ויקח בהם מזון שתי סעדות.

### פרק ח: משנה ו

מדה זו אמונה בכהנים ובלוים ובישראליים.  
היה מציל, נוטל מחצה ונותן מחצה.  
היה לו דבר מעט, נותן לפניהם והן מחלקין ביניהם.

### פרק ח: משנה ז

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכפר בפונדיון, מארבע סאין  
בסלע.  
לן, נותנין לו פרנסת לינה.  
שבת, נותנין לו מזון שלש סעדות.  
מי שיש לו מזון שתי סעדות, לא יטל מן התמחוי.  
מזון ארבע עשרה סעדות, לא יטל מן הקפה.  
והקפה נגבית בשנים, ומתחלקת בשלשה.

## פאה ח:ח – דמאי א:ב

### פרק ח: משנה ח

מי שיש לו מאתים זוז, לא יטל לקט שכחה ופאה ומעשר עני.  
היו לו מאתים חסר דינר, אפלו אלף נותנין לו כאחת, הרי זה יטל.  
היו ממשכנים לבעל חובו או לכתבת אשתו, הרי זה יטל.  
אין מחיבין אותו למכר את ביתו ואת כלי תשמישו.

### פרק ח: משנה ט

מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהם, הרי זה לא יטל.  
(1) וכל מי שאינו צריך לטל ונוטל, אינו נפטר מן העולם עד שיצטרף לבריות.  
(2) וכל מי שצריך לטל ואינו נוטל, אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו;  
ועליו הפתוב אומר (ירמיה יז) "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו".  
וכן דין שדן דין אמת לאמתו.  
(3) וכל מי שאינו לא חגר, ולא סומא, ולא פסח, ועושה עצמו כאחד מהם, אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם, שנאמר (דברים טז) "צדק צדק תרדף".  
(4) וכל דין שלוקח שחד ומטה את הדין, אינו מת מן הזקנה עד שענינו כהות, שנאמר (שמות כג) "ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים וגו'".

הדרן עלך מסכת פאה!  
מזל טוב!

**מסכת דמאי**  
**פרק א: משנה א**

הקלין שבדמאי:  
השיתין, והרימין, והעזרדין, ובנות שוח, ובנות שקמה, ונבלות התמרה,  
והגפנין, והנצפה;  
וביהודה: האוג, והחמץ שביהודה, והכסבר.  
**רבי יהודה** אומר: (1) כל השיתין פטורין, חוץ משל דופרה;  
(2) כל הרימין פטורין, חוץ מרימי שקמונה;  
(3) כל בנות שקמה פטורות, חוץ מן המסטפוס.

**פרק א: משנה ב**

הדמאי:  
(1) אין לו חמש;  
(2) ואין לו בעור;  
(3) ונאכל לאונן;  
(4) ונכנס לירושלים ויוצא;  
(5) ומאבדין את מעוטו בדרכים;  
(6) ונותנו לעם הארץ, ויאכל כנגדו;  
(7) ומחללים אותו כסף על כסף, נחשת על נחשת, כסף על נחשת,  
ונחשת על הפרות, ובלבד שיחזור ויפדה את הפרות. דברי **רבי מאיר**.  
**וחכמים** אומרים: יעלה הפרות ויאכלו בירושלים.